

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

השבת מסי יבוא בגין טובין שנדרשו לאיסוף מהשוק (recall)

עו"ד גיל נדל, עו"ד דייב זיתון, עו"ד עומר וגנר

כידוע, מסי היבוא מחושבים ברוב המכריע של המקרים כאחוזים מערך הטובין. לעיתים מתגלעות מחלוקות בין יבואנים לבין רשות המכס ביחס לשאלה מהו ערך הטובין שעל פיו יחושבו מסי היבוא. שאלה זו מקבלת משנה תוקף כשמדובר בטובין עתירי מסי יבוא, כמו כלי רכב, אביזרי כלי רכב וכיו"ב.

שאלה מעניינת וחשובה הינה מה קורה במצב שבו בעת שחרור הטובין מפיקוח רשות המכס, שילם היבואן את מסי היבוא בהתאם למחיר ששולם למוכר, אך בדיעבד, ולאחר שחרור הטובין מהמכס התגלה בהם נזק או פגם אשר מביא לירידת ערכם.

האם במצב כזה יהיה זכאי היבואן לקבל השבה של חלק ממסי היבוא בגין אותו פגם שהתגלה בדיעבד?

פסק-דין שניתן לאחרונה בבית הדין של האיחוד האירופאי, דן בסוגיה זו.

סיפור המקרה:

יבואן מהאיחוד האירופי רכש כלי רכב להסעת נוסעים מתוצרת יפן, שחרר אותם מפיקוח המכס ומכר אותם לסוכנים (דילרים), אשר מכרו אותם ללקוחות הסופיים בשטחי האיחוד האירופי.

מסי היבוא באיחוד האירופי שולמו על ידי היבואן בהתאם למחיר הקניה בו רכש את כלי הרכב מיפן.

לאחר שכלי הרכב נמכרו ללקוחות, הודיע היצרן על כוונתו לבצע recall ולהחליף בכלי הרכב חלק מסוים ללא עלות. היבואן נשא בעלויות איסוף כלי הרכב מהלקוחות במסגרת ה-recall, ועלויות אלה הושבו לו בשלב מאוחר יותר על ידי היצרן מיפן, במסגרת שירותי האחראיות שהעניק היצרן. התהליך הני"ל בוצע 12 חודשים לאחר שחרור כלי הרכב מפיקוח המכס באיחוד האירופי.

בשלב זה, פנה היבואן לרשויות המכס באיחוד האירופי וביקש להשיב לו חלק יחסי ממסי היבוא ששולמו על כלי הרכב. היבואן טען כי בדיעבד, התברר כי ערכם של כלי הרכב כפי שהוצהר לרשויות המכס היה גבוה מדי, שכן התגלו בהם פגמים, והוסיף וטען כי יש להשיב לו את המסים ששולמו על הסכום שהחזיר לו היצרן, במסגרת החלפת החלקים וביצוע ה-recall, שכן ערך זה לאחר ההשבה, משקף את המחיר האמיתי של כלי הרכב.

רשויות המכס באיחוד האירופי דחו את בקשת היבואן ממספר טעמים, וביניהם איחור בהגשת הבקשה, וכי ביחס לחלק מהתהליך, לא ניתן לראות בכלי הרכב ככלי רכב "פגומים" או כאלה שניזוקו, כאשר זוהי דרישת החוק לצורך השבת כספים. בית המשפט בהולנד בערכאה ראשונה דחה את בקשת היבואן, והתיק הגיע לבירור בבית הדין הגבוה לצדק של האיחוד האירופאי, אשר פרסם את פסק-דינו לאחרונה בתאריך 12.10.17.

פסק-הדין של בית הדין האירופאי לצדק:

השאלה הראשונה שבה דן בית הדין הייתה: במקרה שבו בעת היבוא לא קיים נזק בכלי הרכב ומוצהר לגביהם מחיר מלא, אך קיים סיכון לנזק של שלב הייצור שיתגלה בהמשך, כאשר מוסכם בין הצדדים לעסקה כי במקרה כזה ישיב היצרן ליבואן חלק מהסכום – האם רשאי היבואן לדרוש בדיעבד, החזר של מסי יבוא בטענה שהטובין היו פגומים בעת השחרור מהמכס?

בית הדין קבע שלא קיימת בחוק הגדרה מה ייחשבו כ"טובין פגומים", ולכן קבע כי הגדרה זו צריכה לכלול כל טובין שהתכונות שלהם נחותות מאשר מה שהיה צפוי על ידי הצדדים לעסקה.

במקרה הספציפי, קבע בית הדין כי כלי רכב, מטבעים, הינם טובין מורכבים שעשוי להתגלות בהם נזק במהלך השימוש, אשר אינו נראה בהם בשלב קודם. לכן, קבע בית הדין כי גם אם מתגלה בשלב מאוחר בעיה בכלי הרכב אשר מצריכה ביצוע recall והחלפת חלקים, יש לראות במצב כזה כאילו כלי הרכב "ניזוקו" בעת השחרור מהמכס.

בית הדין חזר על הכלל ולפיו יש לחייב במסי יבוא בהתאם לערך העסקה- המחיר הריאלי של המוצר כפי שסוכם בין הצדדים, כך שבמידה ומתגלה בדיעבד פגם במוצר שבגינו משיב היצרן ליבואן חלק מהסכום, הרי שיש להתחשב בהשבה זו לצורך חישוב מסי היבוא על כלי הרכב.

באשר למגבלת הזמן, בית הדין נדרש לפרש שני דינים באיחוד האירופאי, האחד שנוקב במגבלת זמן של 12 חודשים לדרישת השבת מסי יבוא, והשני שמעניק מגבלה של 3 שנים.

בית הדין קבע כי הדין אשר מציב מגבלת זמן של 12 חודשים אינו רלוונטי לעניין הנוכחי, שכן דין זה מתייחס למקרה בו היבואן מגלה בדיעבד פגם בטובין שלא היה ידוע בעת השחרור מהמכס, ובשל כך הוא מעוניין בביטול העסקה כולה, השבת הטובין ליצרן והשבת כספו.

בית הדין קבע כי דין זה אינו מתייחס למצב בו היבואן מעוניין להותיר את הטובין אצלו אך לקבל פיצוי קטן בשל הפגם שהתגלה בהם, וכי במקרה כזה חל הדין השני המאפשר הגשת תביעה עד 3 שנים מיום שחרור הטובין.

[C-661/15 X BV v. Staatssecretaris van Financiën, 12.10.17]

ומה בישראל?

סעיפים דומים לאלה שנידונו בפסק-הדין של בית הדין האירופאי לצדק, קיימים גם בדין הישראלי.

כך, סעיף 133 לפקודת המכס, קובע:

"ערכם של טובין שניזוקו לפני פדייתם מפיקוח רשות המכס ייקבע לפי שיטות ההערכה הקבועות בסעיף 130, תוך התחשבות בירידת ערך הטובין המוערכים כתוצאה מן הנזק; נקבע ערכם של טובין שניזוקו לפי הוראות סעיף זה, לא יחולו לגביהם הוראות סעיף 150(1)".

סעיף 150(1) לפקודת המכס, קובע:

"המנהל רשאי להחזיר מכס או לוותר על תשלומו, כולו או מקצתו, באחת מאלה: (1) הטובין אבדו, הושמדו, ניזוקו או נעזבו לרשות המכס, בין בעודם בפיקוחה ובין לפני כן; ובלבד שלא תוגש תביעה להחזרה או לויתור אחרי שסולקו הטובין מפיקוח רשות המכס";

ואילו סעיף 150(2) לפקודת המכס, קובע כי המנהל יהא רשאי להשיב את המכס, כאשר:

"הטובין סולקו מפיקוח רשות המכס ותוך ששה חדשים לאחר סילוקם נתגלו בהם אי התאמה לתנאי המכר או ליקוי, שהיו קיימים בהם בשעת סילוקם; ובלבד שהתביעה על החזרה או ויתור הוגשה מיד לאחר הגילוי האמור והוכח להנחת דעתו של גובה המכס כי לא היה בטובין כל שימוש בישראל, או אם היה שימוש, לא היה זה אלא השימוש שגרם לגילוי אי-התאמתם לתנאי המכר או לגילוי ליקוי שהיה קיים בהם בשעת סילוקם ואילולא אותו שימוש לא היו אי-ההתאמה או הליקוי ניתנים לגילוי".

סעיף 6 לחוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר או בחסר), התשכ"ח-1968, מאפשר לתבוע השבת מסי יבוא ששולמו ביתר, עד חמש שנים מיום התשלום.

כך, סעיף 150(1) עוסק במקרה בו התגלה בטובין נזק בעת שהותם ברשות המכס, וכאשר היבואן טרם שחרר אותם מפיקוחה, והוא מעוניין לבטל את העסקה כולה. סעיף 150(2) עוסק במקרה בו התגלה בטובין נזק לאחר שחרורם מפיקוח המכס, והיבואן מעוניין לבטל את העסקה כולה ולקבל השבת מסי יבוא. במקרה כזה, קיימת מגבלת זמן של 6 חודשים להגשת התביעה כפי שכתוב בפקודה.

לעומת זאת, סעיף 133ז עוסק במקרה בו היבואן אינו מעוניין לבטל את העסקה, אלא מעוניין לקבל השבה של חלק ממסי היבוא בשל פגם שהתגלה בהם. הסעיף מחייב כי הטובין "ניזוקו לפני פדייתם מפיקוח רשות המכס", אך אינו מתייחס לשאלה מתי נדרש היבואן לגלות את אותו נזק, האם רק לפני שחרורם או שגם לאחר שחרורם.

כמו כן, סעיף 6 לחוק מסים עקיפים מאפשר לתבוע השבת מסי יבוא עד חמש שנים מיום התשלום.

נשאלת השאלה: מהו היחס בין סעיף 6 לחוק מסים עקיפים המאפשר לתבוע השבת מסים במשך 5 שנים מיום התשלום, לבין סעיף 150(2) לפקודת המכס, המאפשר לבקש החזר מסים במקרה של גילוי אי-התאמה, רק 6 חודשים מיום התשלום?

יתכן שעל פי הפרשנות שניתנה בפסק-הדין האירופי, תהא אפשרות לדרוש השבת מסי יבוא גם מעבר ל-6 חודשים (ועד 5 שנים), במקרה בו גילוי אי-ההתאמה הביא לירידת ערך הטובין, וההשבה מתבקשת בגין אותה ירידת ערך.

יחד עם זאת, בתי המשפט בישראל טרם נדרשו לסוגיה המדויקת שנידונה בפסק הדין האירופי.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.